

Stärkt arbetsmarknadskunskap bland unga i Skåne

Delutvärdering av utökad satsning på Arbetsmarknadskunskap

Inledning

Om Arbetsmarknadskunskap

Syftet med Arbetsmarknadskunskap (hädanefter AMK) är att skapa en större förståelse hos unga, att få dem att tänka till och göra medvetna studie- och yrkesval.

Syfte och WSP:s uppdrag

WSP har i uppdrag att löpnade utvärdera satsningen och rådgiva teamet i strategiska beslut. De löpande uppföljnings- och utvärderingsinsatserna handlar om att besvara frågor kring resultat samt effekter på kort och lång sikt.

Denna PM är en kortfattad sammanfattning av den första delutvärderingen, där vi fokuserar på resultat och effekter av AMK:s lektioner. WSP har analyserat resultaten av AMK:s lektioner genom att kombinera kvantitativa och kvalitativa metoder.

Enkät

WSP har analyserat enkätsvar från både lärare och elever. Totalt 648 individuella enkätsvar från elever och 18 enkätsvar från lärare och SYV i Malmö, Höör, Landskrona och Kävlinge.

Intervjuer

Intervjuer är ett viktigt verktyg för att gå på djupet i det som framgår i enkäterna. WSP har intervjuat SYV, rektorer och personer på administrativ chefsnivå inom antingen utbildnings- eller näringslivsförvaltningen.

Intervjuerna var semistrukturerade och genomfördes digitalt.

November 2021
Anna Clara Örtendahl
Daniel Hallencreutz

Hög ungdomsarbetslöshet och många bristyrken

Stora påverkbara kostnader av ungdomsarbetslöshet

Skåne har en mycket hög arbetslöshet bland unga. Det medför stora kostnader för både samhälle och individ.

Det finns en matchningsproblematik, där unga inte väljer utbildningar som leder till yrkes som arbetsgivarna efterfrågar. Innan en AMK-lektion vet 60 % av eleverna inte vad de vill arbeta med. SYV och rektorer som WSP intervjuat berättar att eleverna behöver mer information om arbetsmarknaden.

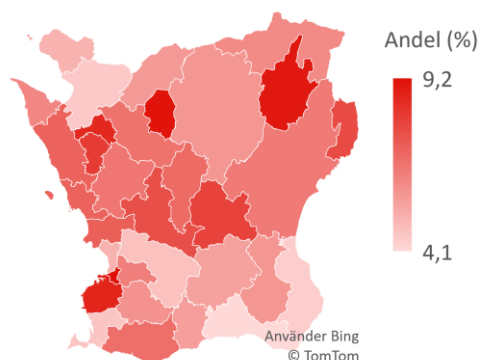
SOU 2020:33 konstaterar att "[E]vers val av utbildning [och den] bristande matchningen medför kostnader för arbetsgivare och för samhället och inte minst för de individer vars väg till arbetsmarknaden blir onödigt krokig".

Ohälsa bland unga till följd av bristande information & vägledning

En undersökning av Fryshuset och Mentor Sverige visar att 68 % av unga känner att de inte fått tillräcklig information om hur arbetsmarknaden fungerar.***

Undersökningen visar att vuxenstöd och information om arbetsmarknaden är två faktorer som markant påverkar ungas välmående och deras syn på framtiden.

Forskning visar att ungdomsarbetslöshet kan skapa bestående negativa hälsokonsekvenser långt efter återetablering på arbetsmarknaden.**

Figur: Öppet arbetslösa 18-24 år för år 2020*

*Region fakta, data från Arbetsförmedlingen, [Öppet arbetslösa 18-24 år - Regionfakta](#)

Ume universitet, 2018, *Arbetslöshet och ojämlikhet i hälsa. En livsloppsstudie i norra Sverige

***Fryshuset & Mentor Sverige, 2017, Ungas röster, [Brist på kunskap om arbetslivet oroar många unga \(svensktnaringsliv.se\)](#)

"AMK når fram till eleverna"

De intervjuade berättar att de ser att elever reflekterar mer om sin egna framtid efter att de har deltagit på en AMK lektion.

Enligt de intervjuade synliggör AMK-ktionerna för eleverna vikten av grundläggande aspekter som utmärker en god medarbetare, så som vikten att komma i tid och att kunna samarbeta med andra.

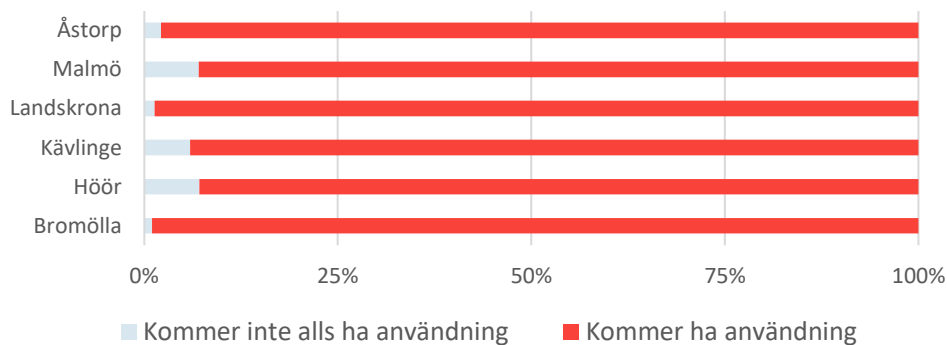
SYV förklarar att en utomstående ofta behöver komma in för att eleverna verkligen ska lyssna och ta informationen till sig - men det fungerar inte med vem som helst. AMK:s kommunikatörer har en förmåga att nå fram till eleverna på deras språk.

3 av 4 elever anger i enkäten att de tyckte att lektionen var bra. 78 procent av eleverna anger att de vet mer om arbetsmarknaden och vad arbetsgivare behöver efter AMK-ktion.

Eleverna behöver förstå att det finns en värld bortom skolan. Bortom meritvärden och betyg.
- SYV

Bättre förutsättningar för unga att orientera sig på arbetsmarknaden

Jag kommer att ha användning av det jag lärde mig på den här lektionen

Vad tyckte du var intressant med dagens lektion?

"Att veta hur samhället ser ut med alla jobb. Och vad som skulle ha hänt om vissa av jobben inte fanns"

"När vi lärde oss om hur hela processen går till från början till slut."

Lärare och SYV är nöjda – funkar bra och ger resultat

WSP har intervjuat SYV och rektorer som berättar om deras erfarenheter av och reflektioner kring AMK:s lektioner. I intervjuer berättar skolpersonal att AMKs interaktiva föreläsning gör att eleverna måste utmana sina tankar och föreställningar. Det är viktigt för att möjliggöra medvetna yrkes- och utbildningsval. De intervjuade berättar att alla elever engageras – oavsett motivationsgrad

Exempelvis berättar en av de intervjuade om en elev som inte visste vad han ville bli och hade svårt att förstå varför skolan är viktig.

Den intervjuade berättar om hur AMK-lectionen fick eleven att reflektera om sitt utbildningsval:

"Efter AMK:s lektion så kom han till mig och sa att han ville bli fysioterapeut. Vi kollade vad han behövde för att komma dit. Det motiverade honom. Och sen sökte han det programmet. Det är inte bara snack -utan eleverna söker dit också

Enkätsvaren visar att SYV och lärare tycker att innehållet på lektionerna är viktigt för elevernas framtiden, vilket framgår i figuren nedan. På nästa sida har vi presenterat hur rektorer och SYV beskriver AMKs lektioner och hur de påverkar elevernas attityder.

Andelen svarande instämmer i följande påståenden:

SYV och rektorer ser hur AMK påverkar eleverna

Märks på niorna att de är mer förberedda och lugnare inför sina val eftersom man jobbat med processen på skolan

Efter en lektion säger de omotiverade eleverna "jag vill också vara med, jag vill också ha en egen lön"

AMK vet hur man når fram till eleverna. Det måste komma någon utifrån, men inte vem som helst

Elever som blir inspirerade och väljer att rikta in sig mot områden som AMK tagit upp på ett besök

AMK ger eleverna mer perspektiv på VARFÖR man ska lära sig saker i skolan, varför det är viktig

Framgångsfaktor: Integrerad i skolans SYV-plan

Region Skånes rapport *Påverkansinsatser för ungas utbildnings- och yrkesval i Skåne* (2021) konstaterar att det finns många externa initiativ som påverkar ungas utbildnings- och yrkesval – alla kan dock inte påvisa evidens.

Studien visar att för att generera långsiktiga effekter på ungas utbildnings- och yrkesval bör de vara integrerade i skolans långsiktiga SYV-verksamhet. Alltså inte vara en enstaka punktinsats. 7 av 10 initiativ som syftar till att påverka ungas utbildningsval i Skåne är endast punktinsatser.

Tidsmässigt funkar det mycket bra. De jackar snyggt in i vårt årshjul. De hör av sig till oss precis innan vi själva inser att det är dags.

AMK arbetar aktivt för att lektionerna ska vara en del av skolans övriga SYV-arbete. Intervjuerna visar att detta är en framgångsfaktor för AMK. SYV och rektorer berättar att AMK är en del av skolans SYV-plan och att det inte endast är en punktinsats. Det innebär att de är en del av skolornas systematiska arbete med studie och yrkesvägledning

Det är jättevärdefullt för mig som SYV. När jag berättar för eleverna så rycker de på axlarna. Sen kommer AMK och då lyssnar eleverna.

Sammanfattning och reflektioner

I enkätsvaren och de intervjuer som genomförts inom ramen för denna delundersökning framgår att AMK väl möter behovet av information och vägledning om arbetsmarknaden. I delundersökningen framgår också att AMK kompletterar skolans egna SYV-arbete.

I denna delundersökning ser vi vidare en stor nöjdhet bland målgruppen när det gäller AMK:s insatser. Så långt vi kan se anser målgruppen att insatserna bidrar till att minimera effekterna av den bristande kunskap om den arbetsmarknad som väntar. En okunskap som får många olika negativa konsekvenser, bland annat ohälsa.

Mot bakgrund av det ovanstående är vår slutsats att AMK bidrar till att stötta skolans anställda med att överbrygga gapet mellan eleverna och arbetsmarknaden.

WSP

Bilaga: Enkät till elever

648 individuella enkätsvar från elever som deltagit vid utbildningar vid följande skolor:

- Dala Södra
- Glumslöv
- Humleskolan
- Hyllingeskolan
- Jensen
- Korsbackaskolan
- Sandåkersskolan
- Seminarieskolan
- Säbyholm
Montessori
- Sätoftaskolan
- Söderkullaskolan

Fråga	Alternativ
Vad vill du jobba med i framtiden?	Fritext
Jag är en...	Tjej - Kille - Annat
Jag tyckte att lektionen var bra	1 (Inte alls)- 2 (Mindre bra) - 3 (Helt okej) - 4 (Bra) - 5 (Jättebra)
Berätta varför och skriv vad du tyckte om lektionen	Fritext
Jag kommer att ha användning av det jag lärde mig på den här lektionen	1 (Inte alls användning) - 2 (Inte så mycket användning) - 3 (Lite användning) - 4 (Mycket användning) - 5 (Väldigt mycket användning)
Vad tyckte du var intressant med dagens lektion?	Fritext
Har du lärt dig mer om arbetsmarknaden och vad arbetsgivarna behöver?	Ja-Nej

Bilaga: intervjuer och enkät till SYV, rektor och lärare

18 enkätsvar från lärare och SYV i Malmö, Höör, Landskrona och Kävlinge. Intervjuer med 5 SYV och 4 personer på administrativ chefsnivå inom antingen utbildnings- eller näringslivsförvaltningen i Bromölla, Malmö och Landskrona.

Fråga	Alternativ
Vad tyckte du om lektionen?	1 (Inte alls lärorik) - 2 (Inte så lärorik) - 3 (Lite lärorik) - 4 (Lärorik) - 5 (Väldigt lärorik)
Vad var det som gjorde den mer eller mindre lärorik?	Fritext
Jag tycker innehållet på lektionen är viktigt för elevernas framtiden.	Ja-Nej
Skulle du rekommendera lektionerna till en kollega som inte tidigare har provat AMK?	Ja-Nej
Skulle du vilja att AMK besöker er igen?	Ja-Nej
Hur verkade eleverna ta till sig informationen?	1 (Inte alls bra) - 2 (Mindre bra) - 3 (Helt okej) - 4 (Bra) - 5 (Väldigt bra)
Hur märkte du det?	Fritext
Tycker du att AMK är ett bra komplement till skolans befintliga arbete gällande ungdomars framtida studie- och yrkesval?	Ja-Nej
Tror du att lektionen stärkte eleverna i att göra studie- & yrkesval som i lägre grad präglas av normer såsom socioekonomisk tillhörighet och kön?	1 (Inte alls) - 2 (Inte så mycket) - 3 (Ganska mycket) - 4 (Mycket) - 5 (Väldigt mycket)
Vad är den största lärdomen du tar med dig från lektionen?	Fritext
Har ni följt upp AMKs besök med samtal eller diskussioner med eleverna efteråt?	Ja-Nej